

महाराष्ट्र शासन

तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, पुणे

४१२/ब, तिसरा मजला, तंत्रशिक्षण मंडळाची नवीन इमारत,
मॉडेल कॉलनी, बहिरट पाटील चौक, शिवाजी नगर, पुणे - ४११०१६

दूरध्वनी क्र. (०२०) २५६५६२३४

Email ID : ropune@dtmaharashtra.gov.in

जा. क्र. : तंशिविकापु/शै.वि.-४/२०२४/ 1202

दिनांक : 14 MAR 2024

परिपत्रक-

प्रति,

प्राचार्य

या विभागीय कार्यालयाच्या अधिनस्त
सर्व संस्था, पुणे विभाग, पुणे

विषय : जल जागृती सप्ताहाबाबत सूचना देणेबाबत

- संदर्भ : १. उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय विस्तार यांचे पत्र क्र.संकीर्ण-२०२४/सं.क्र.४१/समन्वय कक्ष दि.१४.०३.२०२४
२. जलसंपदा विभागाचे संकीर्ण २०२४(प्र.क्र.२३/२४)/लक्षेवि(आस्था) दि.०१.०३.२०२४ चे पत्र
३. जलसंपदाविभाग शासननिर्णय क्र.संकीर्ण-२०१६/(प्र.क्र.०७/१६)लाक्षेवि(आस्था)दि.११.०२.१६

या विभागीय कार्यालयाच्या अधिनस्त सर्व संस्थांना कळविण्यात येते की, उपरोक्त विषयांकीत संदर्भाधीन पत्रांचे कृपया अवलोकन करावे.

सदरच्या पत्रामध्ये महाराष्ट्र शासना तर्फे दि.१६ ते २२ मार्च २०२४ या दरम्यान “ जल जागृती सप्ताह” साजरा करण्यात येणार आहे. त्या अनुषंगाने जलसंपदा विभागाचा दिनांक ११.०२.२०१६ च्या शासन निर्णयामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे या विभागीय कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील सर्व संस्थांनी दि.१६.०३.२०२४ ते २२.०३.२०२४ या दरम्यान “ जल जागृती सप्ताह” साजरा करावा. व केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल शासनास कळविण्यासाठी या कार्यालयास दि.२६.०३.२०२४ रोजी सायं.०५ वाजे पर्यंत सादर करावा.

(डॉ. द. व्यं. जाधव)

सहसंचालक

तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, पुणे

प्रत- या कार्यालयातील प्रोग्रामर यांना संकेतस्थळावर प्रदर्शित करण्याकरिता.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय विस्तार,
चौथा मजला, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-
४०० ०३२

दूरध्वनी क्र.०२२-२२७९३१७१

Email ID:- do.asthahte-mh@gov.in

क्रमांक:- संकीर्ण-२०२४/सं.क्र.४१/समन्वय कक्ष

दिनांक-१४.०३.२०२४.

प्रति,

संचालक,(उच्च शिक्षण) उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.
संचालक,(कला) संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
संचालक,(तंत्र शिक्षण) तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई

विषय:- जल जागृती सप्ताहाबाबत सूचना देणेबाबत....

संदर्भ :- १. जलसंपदा विभागाचे संकीर्ण २०२४(प्र.क्र. २३/२४)/लाक्षेवि(आस्था) दिनांक
०१/०३/२०२४ रोजीचे पत्र.
२.जलसंपदा विभाग शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०१६/(प्र.क्र.०७/१६)
लाक्षेवि(आस्था) दिनांक ११.०२.२०१६.

महोदय,

उपरोक्त विषयांकीत संदर्भाधीन पत्राचे कृपया अवलोकन करावे.

२. सदरच्या पत्रामध्ये महाराष्ट्र शासनतर्फे दि.१६ ते २२ मार्च २०२४ या दरम्यान "जलजागृती सप्ताह" साजरा करण्यात येणार आहे. त्याअनुषंगाने जलसंपदा विभागाचा दिनांक ११.०२.२०१६ च्या शासन निर्णयामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे दि. १६.०३.२०२४ ते २२.०३.२०२४ या दरम्यान "जलजागृती सप्ताह" साजरा करण्यात यावा व केलेल्या कार्यवाहीबाबत अहवाल शासनास सादर करावा, ही विनंती.

आपला

(श्री. विशाल ताठे)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

सोबत : वरिलप्रमाणे

प्रत,

निवडनस्ती (समन्वय कक्ष).

२४/०३-०४

1-समन्वय कक्षा
१४.०३.२०२४

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग, नविन प्रशासकीय भवन, १० वा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.

Email: docadw@maharashtra.gov.in

दिनांक: ०१/०३/२०२४

अत्यंत तातडीचे/ईमेलद्वारे

क्र.संकीर्ण-२०२४/(प्र.क्र.२३/२४)/लाक्षेवि (आस्था)

प्रति,

- १) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, कृषी विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ३) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ४) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, पर्यावरण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ५) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, उद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ६) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ७) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८) अ.मु.स./प्रधान सचिव/सचिव, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.

विषय : जलजागृती सप्ताहाबाबत सूचना देण्याबाबत.

संदर्भ : शासन निर्णय क्र.संकीर्ण -२०१६/(प्र.क्र.०७/१६) लाक्षेवि (आस्था), दि. ११/०२/२०१६.

३.२/२१.१३
महोदय,

कृपया संदर्भाधीन शासन निर्णयाचे अवलोकन व्हावे. आंतरराष्ट्रीय स्तरावर २२ मार्च हा दिवस जागतिक जल दिन "Water for Peace" विषयाच्या अनुषंगाने साजरा केला जाणार असून महाराष्ट्र शासनही दि. १६ ते २२ मार्च, २०२४ या कालावधीत "जलजागृती सप्ताह" साजरा करणार आहे. त्या अनुषंगाने दि. १६ ते २२ मार्च, २०२४ या दरम्यान "जलजागृती सप्ताह" साजरा करण्याबाबत आपल्या विभागातर्फे कार्यवाही करण्याच्या सूचना आपल्या स्तरावरून संबंधितांना देण्यात याव्यात तसेच सप्ताह साजरा झाल्यानंतर याबाबत झालेल्या एकंदरीत कार्यवाहीबाबत या विभागास अवगत करावे, ही विनंती.

१३/३/२४
प्रत,
निवडनस्ती/लाक्षेवि (आस्था)

आपला,

(म. ग. वानखेडे)

उपसचिव (लाक्षेवि), महाराष्ट्र शासन

१३३
१३/३/२४

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१६/(प्र.क्र.०७/१६) लाक्षेवि (आस्था)

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक: ११ फेब्रुवारी, २०१६

प्रस्तावना

सजीवांच्या अस्तित्वासाठी पुरेशा स्वच्छ पाण्याची उपलब्धता न झाल्यास त्याचे अस्तित्त्व धोक्यात येऊ शकते. गेल्या काही काळात नैसर्गिक बदलामुळे पावसाचे प्रमाण व वेळा अनिश्चित झाल्याने पाण्याचे नियोजन करणे अडचणीचे झाले आहे. राज्यात गेल्या काही वर्षात निर्माण होणाऱ्या सततच्या अवर्षण परिस्थितीमुळे पाणी टंचाईमुळे पाणी टंचाईचे संकट वाढत आहे.

राज्यातील सिंचन व बिगर सिंचनाचा पाण्याचा प्रश्न सोडविण्यासाठी आवश्यक पायाभूत सुविधा निर्माण करण्याचे सर्वतोपरी प्रयत्न शासनामार्फत केले जात आहेत. मात्र पाणी टंचाईचे प्रश्न सोडविण्यासाठी जनतेचा सक्रिय सहभाग व सहकार्य मिळाल्या शिवाय पाण्याचे प्रश्न संपणार नाहीत. त्यासाठी पाण्याची उपलब्धता व पाणी वापराचे नियोजन, पाण्याचा अपव्यय टाळणे, पाण्याचा गरजेपुरता वापर करणे, नैसर्गिक जलस्रोत, नद्या व जलाशयाचे प्रदुषण रोखणे, पायाभूत सुविधांचे संरक्षण करणे, पाण्यासंबंधी कायदे व नियमांचे पालन करणे याबाबत समाजात जागृती व साक्षरता निर्माण होण्याची गरज आहे. त्यासाठी सतत विशेष प्रयत्न करण्याची आवश्यकता आहे, असे निदर्शनास आले आहे.

२२ मार्च हा दिवस “ जागतिक जलदिन” म्हणून साजरा केला जातो. त्याचे औचित्य साधून प्रतिवर्षी दि. १६ ते २२ मार्च हा सप्ताह संपूर्ण राज्यात “जल जागृती सप्ताह” म्हणून साजरा करण्याचे नियोजित आहे. त्यानुषंगाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे.

शासन निर्णय :-

१.० राज्यात सर्वत्र प्रतिवर्षी दि.१६ ते २२ मार्च या कालावधीत “जल जागृती सप्ताह” साजरा करावा. जल जागृती सप्ताहमध्ये राज्यस्तरावर, विभागस्तरावर, जिल्हा, तालुका व गाव पातळीवर सर्व शासकीय, निमशासकीय कार्यालयामार्फत जलजागृती उपक्रम राबवावेत.

२.० जल जागृती सप्ताहमध्ये राज्यातील पाण्याशी संबंधित प्रशासकीय विभागामार्फत खालीलप्रमाणे उपक्रम राबवावेत.

२.१ जलसंपदा विभाग

सिंचनासाठी पाणी वापरासंबंधित कायदे व नियमाबाबत लाभधाराकांमध्ये जागृती निर्माण करणे, सिंचन प्रकल्पाची रचना, धरण व कालव्याचे संरक्षण करण्याची गरज, कालवा फुटीच्यावेळी घ्यावयाची दक्षता, सिंचन व्यवस्थापनाच्या शिस्तीचे पालन करणे, पाणी वापर संस्थांचे महत्व व त्याचे फायदे पाण्याचा अपव्यय टाळण्यासाठी घ्यावयाची दक्षता, सुक्ष्म सिंचन पध्दती अमलात आणण्याची गरज, भूजल व कालव्याच्या पाण्याचा संयुक्त वापराचे नियोजन, को.प. बंधान्यांचे सिंचन व्यवस्थापन, बंधान्यात दरवाजे बसविणे व काढण्याचे तंत्र इत्यादीबाबत समाजात जागृती निर्माण करण्याच्या दृष्टीने जलसंपदा विभागामार्फत विविध उपक्रम राबवावेत. त्यासाठी जिल्हापातळीवर, तालुका पातळीवर, गाव पातळीवर लोकप्रतिनिधी व लाभधारकांचे

२.५ शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग

शिक्षणाच्या माध्यमातून भावी पिढी निर्माण होत असते. जलसप्ताहच्या कार्यक्रमाच्या आयोजनातून सर्व स्तरातील विद्यार्थ्यांमध्ये पाण्याचे महत्त्व, पाण्याचे संवर्धन, प्रदुषण, पाण्याची गुणवत्ता या विषयी जागृती निर्माण होणे आवश्यक आहे. त्यासाठी शालेय स्तरावर याविषयी चित्रकला स्पर्धा, निबंध स्पर्धा, व्याख्याने, वकृत्व स्पर्धा, शालेय सहली, प्रदर्शन या माध्यमातून जागृती करावी. जलदिंडी च्या माध्यमातून नदी, जलशुध्दीकरण प्रकल्प या ठिकाणी भेटी आयोजित कराव्यात. सप्ताहाचे दरम्यान सकाळी प्राथनेचे वेळी जलप्रतिज्ञा द्यावी.

(महाविद्यालयामध्ये वकृत्व स्पर्धा, व्याख्याने, जलसाहित्य संमेलन, प्रदर्शन, जलसंपदा प्रकल्पांना, जलशुध्दीकरण प्रकल्पास भेटी देणे असे उपक्रम राबवावेत. वैद्यकीय महाविद्यालयामध्ये प्रदुषित पाण्यामुळे होणाऱ्या आजाराची माहिती द्यावी.)

२.६ ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग

ग्रामीण भागातील प्रत्येक नागरिकांपर्यंत जलयुक्त शिवार व जल साक्षरता उपक्रम पोहचविण्यासाठी उपक्रम हाती घ्यावेत. त्यासाठी जिल्हापरिषदेमार्फत तालुकास्तरावर व गाव पातळीवर कार्यक्रम घ्यावेत. जिल्हापरिषदेच्या सर्व शाळांमध्ये वरीलप्रमाणे उपक्रम राबवावेत. विहीर पुर्नःभरण, विधन विहीर पुर्नःभरण यांची प्रात्यक्षीके ग्राम पातळीवर आयोजित करावी. जलसंधारणची कामे, जलयुक्त शिवार प्रकल्पांना भेटी देणे व शिवार फेरी, या सारख्या कार्यक्रमाचे आयोजन करावे. गावातील बसस्थानक, चावडी, ग्रामपंचायत कार्यालय, शाळा या सार्वजनिक ठिकाणी घोषवाक्ये व भिंतीफलक लावावेत. प्रत्येक गावाच्या पाण्याचा जललेखा तयार करुन त्याचे वाचन करावे. त्याची माहिती नागरीकांना द्यावी. गावाचा जललेखा ही संकल्पना जनतेत रुजवावी.

२.७ माहिती व जनसंपर्क विभाग

जल जागृती सप्ताहमध्ये होणाऱ्या विविध कार्यक्रमांना दुरवर प्रसिध्दी देण्याच्या दृष्टीने नियोजन करावे, जल जागृती प्रभावी होण्यासाठी परिणामकारकर चित्रफीती, जाहीराती तयार करुन त्या दूरदर्शन व आकाशवाणीवरुन या सप्ताहमध्ये प्रसारित कराव्यात. या सप्ताहमध्ये पहिल्या दिवशी दि.१६.०३.१६ रोजी मा. मुख्यमंत्री व इतर दिवशी दररोज एका विभागाच्या मंत्र्याची मुलाखत / संदेश दूरदर्शन वरुन प्रसारीत करण्याच्या दृष्टीने नियोजन करावे.

३.० जल जागृती सप्ताहाचा शुभारंभ मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या संदेशाने होईल. त्याच वेळी जिल्हा स्तरावर सप्ताहाचा शुभारंभ करण्यात यावा. शुभारंभाचे वेळी जलप्रतिज्ञेचे सामूहिक वाचन करावे. कार्यक्रमास जिल्हास्तरावरील लोकप्रतिनिधी, महानगर पालिकेचे पदधिकारी, प्रशासकीय अधिकाऱ्यांनी सहभाग घ्यावा. जल जागृती सप्ताहाचा समारोप दि.२२ मार्च या दिवशी जागतिक जलदिनी पालकमंत्र्यांच्या संबोधनाने होईल. शुभारंभ व समारोपाच्या कार्यक्रमाचे आयोजन जलसंपदा विभागाने करावे. महानगरपालिका व नगर पालिका, नगर परिषद स्तरावर शुभारंभ व समारोप कार्यक्रमाचे आयोजन महापौर / नगराध्यक्ष/सरपंच यांचे संबोधनाने स्वतंत्रपणे करावे.